

DE KRIPPEL (OLYMPIQUE DRAMATIQUE)

Gouden plak

The Cripple from Inishmaan, het stuk waarvan *De Krippeel* een bewerking is, werd geschreven door Martin McDonagh (°1972), de jonge succes-auteur van o.a. *The Leenane Trilogy* (vorig seizoen op de planken gebracht door Het Toneelhuis & ZT Hollandia).

Inishmaan is een van de Aran-eilanden voor de Ierse westkust.

Daar wonen enkele eenvoudige zielen, waaronder de kreupele Billy, tegelijk kop van jut en zorgenkind van de hele gemeente. Op een mooie dag beslist Billy naar een naburig eiland te varen om er mee te spelen in een film (*Man of Aran*, de mythische, in 1934 uitgebrachte would-be documentaire van Robert Flaherty). Een mislukt ommetje via Holly-

wood brengt hem wat later tot het besef dat een mens maar beter sterft waar hij geboren is. Hij keert terug naar zijn eiland.

Als rode draad voor dit stichtend verhaal annex schildering van een eilandbevolking fungeert de grenslijn tussen *Waarheit* en *Dichtung*, telkens benaderd vanuit een ander oogpunt: anekdotisch (Billy is een wees – hoe is hij dat geworden?), fundamenteel (hoe documentair is Flaherty's prent en hoe 'echt' is een documentaire die als kapstok dient voor een fictieve theaterplot?) en speltechnisch (moet je een kreupele

zijn om een kreupele te spelen?). Het uiteindelijke antwoord op die vragen is respectievelijk wranger/zoeter, eviderter/subtieler en eenvoudiger/ingewikkelder dan aanvankelijk vermoed.

Well played play

Op zich zijn de stukken van McDonagh eigenlijk niets meer dan goeie oude *well made plays*, vrij naturalistisch, schatplichtig aan het werk van illustere Ierse auteurs als Synge, O'Casey en Behan, voorzien van spitse dialogen (in casu Iers-dialectisch van inslag) en met her en der een onverwachte draai die van iets traditioneels iets nieuws maakt. *Classic with a twist*, om het met de formule van Paul Smith te zeggen.

De ingreep van Olympique Dramatique op McDonaghs stuk komt in wezen neer op het extra aandraaien van de *twist* in kwestie. Vrij simpel (eigenlijk een doortrekken van de bovenstaande vragen in het spel zelf), maar niet zonder risico: voor hetzelfde geld draait het zaakje dol of knapt het af. De virtuositeit waarmee het collectief zijn bravourestuk tot een goed einde brengt en *De Krippeel* transformeert tot één van die zeldzame theatermirakeltjes waarbij alles 'juist' zit, voert echter regelrecht naar de superlatievenkast: intelligente bewerking, schitterend ingenieuze taal, spetterend en genuanceerd spel, ongevoon homogeen bezetting die weet hoe ver ze te ver kan gaan, sobere maar suggestieve inkleding, hilarische maar toch ook pakkende voorstelling, niet bepaald hoogdrempelig maar ook allesbehalve idioot.

Kortom: briljant theater. En wie vindt dat de theaterpraktijk minder elitair moet zijn, kan bij deze stoppen met *worryen*: hij heeft al ruimschoots *kiekenpotten* voor zijn geld.

Op dat alles dieper ingaan is bijna onrecht doen aan de toeschouwer die deze voorstelling nog moet ontdekken (*De Krippeel* wordt toch doorgespeeld, mogen we hopen?!). Niettemin, gezien bovenstaande neologismen, toch even het volgende.

De Krippeel OLYMPIQUE DRAMATIQUE FOTO PATRICK DE SPIEGELAERE

Ook al lijkt taalexperiment zo stilaan een mode te worden (cf. Luk Percevals *L. King of Pain*), toch is wat Olympique Dramatique terzake presteert alsnog zonder weerga. Als equivalent voor het theater-Iers van McDonagh heeft het collectief namelijk een eigen taaltje gebrouwen dat de hele onderneming in een nieuw daglicht stelt en elk om de hoek loerend gevaar voor pseudo-realisme en/of algemeen VRT-Vlaams resoluut tot nul herleidt. *De Krippele* wordt aldus gespeeld in een soort mengtaal die Engels, Nederlands, Frans en Duits vrolijk door elkaar hutselt, even inventief als grappig is en (na even wennen) zo volkomen begrijpbaar wordt dat je je dagdagelijkse woordenschat er met plezier door laat aantasten. Niet te versmaden pluspunt: dit gelegenheidsesperanto geeft aan het uitgesproken Ierse gegeven een soort universeel karakter dat de oorspronke-

lijke context (zonder die weg te vlakken) ver overstijgt.

Daarbij komt dat dit allemaal met zoveel gemak in het publiek wordt gezwierd dat je niet anders kunt dan beaat genieten. Want hoe deze op en top karikaturale benadering er ook nog in slaagt het gegeven tot zijn recht te laten komen, is ronduit indrukwekkend. En direct prijs. Je bent de zaal nog maar binnen of je komt al in de greep van Billy's beide tantes, beiden met een hart van goud, de ene wat bitsig (Tom Dewispelaere), de andere wat kinderlijk en met superhoog knuffelgehalte (Koen De Graeve). Van dan af aan tuimel je van de ene spitsvondigheid in de andere, krijg je een demonstratie van theatermakerij, Ierse dansjes inclusief, en word je meegevoerd door acteurs die met een kinderlijke onbevangenheid hun rol tegelijk beleven en bekijken, bij tijd en wijle het publiek interpellieren, en

perfect in staat blijken te zijn zware charge te combineren met ragfijne subtiliteit. Dat alles alsof het niks was, met een van de scène druipend spelplezier en met als extra raffinement dat aanvankelijk zwaar aangezette effecten bij herhaling telkens wat worden afgezwakt zodat ze op de duur normaal worden en je meezuigen in Billy's universum.

Kostelijk

Wie bij zoveel fraais niet toegeeft dat hij zich, op zijn minst, kostelijk heeft geamuseerd en voor deze voorstelling zijn neus ophaalt wegens niet intellectualistisch genoeg, kan nog altijd een boom opzetten over verdingstechnieken, taal als universeel communicatiemiddel, travestierollen in het hedendaags theater, de omgang met andersvaliden in een rurale gemeenschap, menselijk gedrag in het algemeen, politiek correcte terminologie, de leugen als

overlevingsmiddel, of de invloed van fictie op de beeldvorming van en betreffende insulaire bevolkingsgroepen (of omgekeerd).

Hij kan ook de boom inkruipen en een avondje *koeienloeren*.

Rud Vanden Nest

DE KRIPPEL

TEKST: Martin McDonagh
REGIE, VERTALING EN BEWERKING: Olympique Dramatique
VORMGEVING, LICHT: Hugo Moens
KOSTUUMS: Inge Büscher, Brit Angé
SPELERS: Koen De Graeve, Tom Dewispelaere, Peter Van den Begin, Jan Bijvoet, Stijn Van Opstal, Isabelle Van Hecke, Geert Van Rampelberg
PRODUCTIE: Olympique Dramatique
INFO: Thassos 03/235.11.05

vandeneedevandeschrijvervande koningendiderot

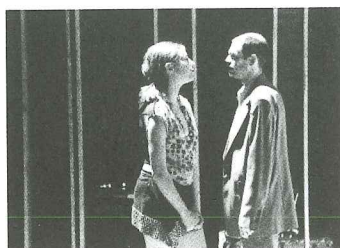
NAAR PARADOXE SUR LE COMÉDIEN VAN DIDEROT

MET MATTHIAS DE KONING, DAMIAAN DE SCHRIJVER, PETER VAN DEN EEDE
COPRODUCTIE STAN, DE KOE, MAATSCHAPPIJ DISCORDIA

Geselecteerd voor
Het Theaterfestival 2002

juni 2002

18, 19, 20 FRASCATI AMSTERDAM (NL) +31 20 626 68 66
27, 28, 29 NIEUWPOORTTHEATER GENT (B) +32 9 223 00 00

Les Antigones

JEAN COCTEAU | JEAN ANOUILH

MET NATALI BROODS, JOLENTE DE KEERSMAEKER, TINE EMBRECHTS, TIAGO RODRIGUES EN FRANK VERCRUYSEN
COPRODUCTIE STAN EN THÉÂTRE GARONNE TOULOUSE, FESTIVAL D'AUTOMNE À PARIS EN THÉÂTRE DE LA BASTILLE PARIS

juni 2002

5, 6, 7, 8 TEATRO DA GARAGEM LISSABON (P) +351 93 88 722 33
6, 7 THÉÂTRE DE CAHORS CAHORS (F) +33 5 65 53 62 17
18, 19 THÉÂTRE D'ANGOULÊME ANGOULÊME (F) +33 5 45 38 61 62

Lucia smelt

OSCAR VAN DEN BOOGAARD

MET SARA DE ROO EN STEVEN VAN WATERMEULEN
PRODUCTIE STAN

juni 2002

1 MONTY ANTWERPEN (B) +32 3 238 91 81
6, 7, 8 LANTAREN/VENSTER ROTTERDAM (NL) +31 10 277 22 77
12, 13, 14, 15 KAAITHEATERSTUDIO'S BRUSSEL (B) +32 2 201 59 59
26 THEATER IM PUMPENHAUS MUNSTER (D) +49 251 23 34 43

www.stan.be toneelspelersgezelschap STAN, Hessenplein 2, 2000 Antwerpen, +32 3 227 13 81

© foto's Bernaded Dexters

stan speelt